

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK

Piotr Miłosz Pilarczyk

SĄDOWNICTWO KOMISJI SKARBU
WIELKIEGO KSIĘSTWA LITEWSKIEGO
W SPRAWACH SKARBOWYCH
(1765–1794)

Studium historyczno-prawne

Poznań 2019

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

Spis treści

Od autora	9
Wstęp	11
1. Problem badawczy	11
2. Stan badań	14
3. Konstrukcja pracy	23
Rozdział I. Komisja Skarbu Wielkiego Księstwa Litewskiego	33
1. Sądownictwo skarbowe w Rzeczypospolitej przed powstaniem komisji skarbu.....	33
2. Powstanie Komisji Skarbu Wielkiego Księstwa Litewskiego	38
3. Zakres kompetencji	44
3.1. Funkcje administracyjne	46
3.2. Sądownictwo	47
3.3. Inne kompetencje	48
4. Czas i miejsce obrad	50
4.1. Kadencje	50
4.2. Sesje	59
4.3. Praktyka	63
4.4. Miejsce	68
Rozdział II. Organizacja sądu komisji	79
1. Skład komisji	79
1.1. Podskarbiowie	81
1.2. Komisarze	83
1.3. Deputat inflancki	92
1.4. Kworum	94
2. Urzędnicy	108
2.1. Skarbny	110
2.2. Pisarz skarbowy	113
2.3. Regenci	119
2.4. Plenipotent	125
2.5. Agent	131

2.6. Archiwista	138
2.7. Kasjer	141
2.8. Instygator <i>securitatis</i>	143
2.9. Woźny	148
2.10. Personel pomocniczy	151
2.11. Pozostali urzędnicy	154
2.12. Nowe urzędy	162
3. Właściwość sądu i registry	164
3.1. Sprawy skarbowe	166
3.2. Pozostałe registry	176
3.3. Funkcjonowanie registry sądowych	182
3.4. Zagadnienie właściwości i niewłaściwości sądu	189
Rozdział III. Czynności przedsądowe	195
1. Śledztwo	197
1.1. Śledztwo jako element działań komisji	197
1.2. Podjęcie działań	201
1.3. Delegowani do śledztwa	211
1.4. Czynności śledcze	218
1.5. Skutki	230
2. Nakaz wnoszenia pozwu	235
2.1. Regulacje ogólne	236
2.2. Polecenia	238
3. Rozstrzygnięcia pozaprocessowe	248
3.1. Źródło rozstrzygnięć	248
3.2. Podległość pozaprocessowym rozstrzygnięciom	254
3.3. Postępowanie pozaprocessowe	259
3.4. Proces a rozstrzygnięcie pozaprocessowe	260
4. Środki zapobiegawcze	269
4.1. Areszt	270
4.2. Poręczenie	299
4.3. Pozostałe środki	305
Rozdział IV. Proces w Komisji Skarbu Wielkiego Księstwa Litewskiego ..	311
1. Osoby sądowe i uczestnicy postępowania	312
1.1. Sędziowie	312
1.2. Strony	315
1.3. Palestra	338
1.4. Instygator	345
2. Przebieg procesu	351
2.1. Pozew	353
2.2. Odchodzenie sprawy	357
2.3. Ugoda	363
2.4. Rozprawa	366
2.5. Środki dowodowe	386

2.6. Koszty postępowania	394
2.7. Czas trwania procesu	397
3. Wyroki	403
3.1. Prawne podstawy rozstrzygnięć	403
3.2. Wyrokowanie. Rodzaje dekrétów	411
3.3. Sankcje	418
3.4. Środki odwoławcze	428
4. Egzekucja	433
Rozdział V. Ostatnie lata działalności komisji skarbu (1792–1794)	439
1. Przywracanie sądownictwa komisji skarbu w latach 1793–1794	443
2. Reformy sejmu grodzieńskiego	447
3. Koniec komisji skarbu	449
Zakończenie	451
Aneks	459
Wykaz skrótów	463
Bibliografia	465
Summary	477